

6. Ainevaldkond „Kunstiained“

6.1 Kunstipädevus

Põhikoolis on kunstivaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks kujundada õpilastes eakohane kunstipädevus: suutlikkus mõista kunste mitmekesisust, arutleda kunsti ja muusika teemadel; väärtustada lähiümbruse, Eesti ja maailma kultuuripärandit; näha eri ajastute ja nüüdisaja kultuuri suhet; kasutada kunsti ja muusika väljendusvahendeid isiklikuks ja kollektiivseks loominguliseks tegevuseks, väärtustada enda ja kaaslaste loomingut.

Kunstivaldkonna ainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab enda loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb eakohaste kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle, oskab kujundada oma arvamust ning väljendada kunsti abil emotsioone;
- väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb nii individuaal- kui ka koostööprojektides ning peab tähtsaks lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib erinevaid kultuurinähtusi;
- väärtustab ja hoiab Eesti ning siin elavate rahvusvähemuste kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, seostab kunsti ja kultuuri ning teaduse ja tehnoloogia arengut nii minevikus kui ka tänapäeval;
- omab ülevaadet kunstivaldkonnaga seonduvatest elukutsest, ametitest ja edasiõppimise võimalustest.

6.2 Ainevaldkonna õppeained ja maht

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mis on kohustuslikud kõigis põhikooliastmes. Kunsti ja muusikat õpitakse 1.–9. klassini.

a) muusika

	RÕK	Lisa	Kokku
I klass	2		2
II klass	2		2
III klass	2		2
I kooliaste	6		6
IV klass	2		2
V klass	1		1
VI klass	1		1
II kooliaste	4		4
VII klass	1		1
VIII klass	1		1
IX klass	1		1
III kooliaste	3		3

b) kunst

	RÕK	Lisa	Kokku
I klass	2		2
II klass	1		1
III klass	2		2
I kooliaste	5		5
IV klass	1		1
V klass	1		1
VI klass	1		1
II kooliaste	3		3
VII klass	1		1
VIII klass	1		1
IX klass	1		1
III kooliaste	3		3

6.3 Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstide valdkonna aineid põhikoolis ühendab tähelepanu loovuse ja eneseväljendusoskuse arendamisele ning tervikliku maailmapildi kujundamisele. Kunstide kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas. Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kritikameelt. Arendatakse mõtlemise

paindlikkust ning avatust kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetab toimetulekut kiiresti muutuvast ja mitmekultuurilises maailmas. Praktiline kunstidega tegelemine arendab õpilase tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist teistes õppeainetes, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab läheneda loovalt probleemidele ning väärtustada erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- teadmised kunstidest (analüüs);
- erinevate kunstide seostamine (süntees);
- ainealane (verbaalne) keel;
- loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

Õppesisu käsitlemisel teeb aineõpetaja valiku, arvestades, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainepädevused on saavutatavad.

6.4 Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Jrk	Üldpädevused	Ainevaldkondlikud tegevused
1.	Väärtuspädevus	Tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitlevate teemade, analüüsitavate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ja muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse.
2.	Sotsiaalne pädevus	Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismusitseerimine, ühistes kunstiprojektides ning valdkondlikes ja valdkondadeülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist. Kultuurisündmustelosalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama. Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.
3.	Enesemääratluspädevus	Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.
4.	Õpipädevus	Eriilmelised ülesanded võimaldavad õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes olukordades. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada.
5.	Suhtluspädevus	Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ja loovtööde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning suunab kasutama mitmesuguseid info esitamise viise.
6.	Matemaatikapädevus	Õpitakse analüüsima kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Õpitakse kasutama loomingulises tegevuses innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ja kunsti arengus.
7.	Ettevõtlikkuspädevus	Individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ning

	<p>probleemipõhised ülesanded ja õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaeluga. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi. Õpitakse tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tööde lõpetamise ja tulemuse eest. Tutvutakse valdkonnaga seotud elukutsetega.</p>
--	---

6.5. Lõiming

6.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Nüüdisaegne kultuur on interdistsiplinaarne. Kunstiained on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Kunsti aineseks on inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides ning teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstivaldkonna õppeainete loomulik osa ning valdkondadeüleseks lõiminguks on palju võimalusi.

Erinevate kultuuridega tutvutakse paljudes teiste valdkondade õppeainetes (keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus) ning kujundatakse väärtushoiakuid ja teadvustatakse maailma kultuurilist mitmekesisust. Kunstiained keskenduvad võrreldes teiste õppeainetega kontsentreeritumalt kultuuridevahelise dialoogi mõtestamisele ja loovuse kasutamisele nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

Mitmetes õppeaines – keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus - kasutatakse kunstiainetega kattuvaid mõisteid (nt kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm).

Kunstivaldkonna õppeained toetuvad teistes õppeainetes omandatud teadmiste, samas süvendavad ja visualiseerivad neid teadmisi. Praktiliste tegevuste kaudu kujundatakse arusaama, et teadmised ja pädevused on omavahel seotud ja elus rakendatava. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid võimaldavad lõimida kunstiaineid erinevate ainevaldkondadega ja pädevusi kujundada.

Keel ja kirjandus sh võõrkeeled. Arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kujutavas kunstis, teatri- ja filmikunstis.

Matemaatika. Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid).

Loodusained. Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.

Sotsiaalsained. vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega.

Tehnoloogia. Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad).

Kehaline kasvatus. Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

6.5.2 Läbivad teemad

Jrk nr	Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad	Ainevaldkondlikud tegevused
1.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Kunst ja muusika võimaldavad õpilastel teadvustada oma võimeid ja huvisid, omandada nii ainealaseid kui ka üldisemaid mõtlemis- ning tegutsemisstrateegiaid. Tutvutakse kunstide mitmekülsete väljunditega igapäevaelus, kunstidega seotud ametite ja elukutsetega, võimaldatakse vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt külastades loomeettevõtteid. Õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud erialasid ja edasiõppimise võimalusi.
2.	Keskkond ja jätkusuutlik areng	Info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ning heliline kujundamine. Teadvustatakse ümbritsevat loodus- või tehiskeskkonda loomingu allikana ja õpitakse keskkonda säästma.
3.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Kunstiainetes julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning ideesid katsetama ja ellu viima.
4.	Kultuuriline identiteet	Väärtustatakse pärandkultuuri ning rahvuskultuuri jätkusuutlikku arengut.
5.	Teabekeskond	Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse probleemidega.
6.	Tehnoloogia ja innovatsioon	Kunstiainetes kasutatakse praktiliste loovtegevuste kaudu erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ning töökeskkonnas toime tuleva inimese kujunemist.
7.	Tervis ja ohutus	Kunstiainetes teadvustatakse kunstidega tegelemise emotsionaalselt tasakaalustavat mõju. Kujutavas kunstis kasutatakse materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.
8.	Väärtused ja kõlblus	Kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka nüüdisaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusika- ja kunstiüritustel.

6.6 Muusika

6.6.1 Õppe- ja kasvatuseesmärgid

- tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- tunneb huvi muusika kui kunsti liigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb laulupidude traditsiooni edasikandmise protsessis ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda;
- teab Eesti ja paikkonna tuntumaid heliloojaid ja interpreete ning väärtustab kultuuritraditsioone;
- mõistab, kuidas huvi valdkonna vastu, muusikalised võimed ja teadmised võimaldavad kujundada sellest hobi (harrastuse) või tulevad tulevikus kasuks ameti valikul.

6.6.2 Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetus toetab õpilaste individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse abil. Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse harmoonilisi isiksusi, tasakaalustatakse ja toetatakse õpilaste emotsionaalset arengut, sh teiste õppeainete omandamisel. Muusikaõpetuse kaudu avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid. Muusika ainekava koostades on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- julgustada ja toetada loomingulist eneseväljendust;
- teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas välja kujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele. Muusikaõpetuse koostisosad on musitseerimine (laulmine, pillimäng), muusikaline liikumine, omalooming, muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus, õppekäigud. Muusika kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

- laulmine,
- pillimäng,
- muusikaline liikumine,
- omalooming,
- muusika kuulamine ja muusikalugu,
- muusikaline kirjaoskus,
- õppekäigud.

Õppeaine koostisosad ja osaoskused on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses ning neid kujundatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut.

Musitseerides arendatakse isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguliseks eneseväljenduseks. Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, paindlikkust, emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilaste enesehinnangut ja õpimotivatsiooni. Ühislaulmise ning koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ja kujundatakse isamaa-armastust. Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, saadete, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise ja tekstide loomisega. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete.

Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse ainekavas sisalduvat noodikirja lugemise oskust koos musitseerimisega. Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikalist maitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Muusikaõpetuse lahutamatuks osaks on kontserdielu korraldamine koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning nad saaksid ürituste korraldamise kogemuse.

6.6.3 Teemad, õppesisu, õppetulemuste kirjeldus ning lõiming klassiti.

2. klass	2 tundi nädalas, kokku 70 h		
Teema/ maht	Õppe sisu	Õppetulemuste kirjeldus	Lõiming
Laulmine	<p>Õpilaste vokaalsete võimete arvestamine ja arendamine individuaalsel ja rühmas laulmisel (solistid, ansamblid, koor) laulude õppimine: -kuulmise järgi, -käemärkide abil, -rütmistatud astmenoodi järgi, -noodi järgi</p> <p>vestlus laulu sisust, heliloojast, teksti autorist.</p> <p>kaanonite rakendamine mitmehäälse laulmise ettevalmistamiseks</p> <p>relatiivne meetod –laulmine astmetrepi, käemärkide, rändnoodi, rütmistatud astmete ja noodi järgi</p> <p>kajamängud, rütmilismeloodilised küsimus-vastus motiivid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas – mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu – laulab eakohaseid laste-, mängulaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule – laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses kalendri-tähtpäevadega – laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul – Õpib tundma astmeid SO, MI, RA, LE, JO, NA ja tajuma astmemudeleid kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi – laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) – kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (laulmisel). 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Pillimäng	<p>Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des</p> <p>Väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.</p> <p>Plokkflöödi õpetus</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Orffi pedagoogika – kaasmängud, ostinatod, meloodilis-rütmilised improvisatsioonid – rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilismeloodilised küsimus-vastus motiivid; – on omandanud plokkflöödi esmased mänguvõtted 	Kehaline kasvatus, matemaatika, tehnoloogia, loodusained
Muusika kuulamine	<p>Vestlus, arutelu, individuaalne, paaris- ja rühmatöö</p> <p>Orffi pedagoogika – visuaalne kunst, dramatiseering, liikumine jne;</p>	<ul style="list-style-type: none"> – On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus); – kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara; 	eesti keel, sotsiaalsed, loodusained

		<ul style="list-style-type: none"> – väljendab muusika meele-olu ja karaktereid kunstiliste vahenditega; – seostab muusikapala selle autoritega; – eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat; – kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat; – väärtustab enese ja teiste loomingut. 	
Muusikaline liikumine	Orffi pedagoogika; rütmi, meloodia, dünaamika ja tempo tajumine ja väljendamine liikumise kaudu.	<ul style="list-style-type: none"> – Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu – tantsib erinevate rahvaste laulu- ja ringmänge – kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises); 	Kehaline kasvatus, eesti keel, matemaatika, sotsiaalsed
Omalooming	Orffi pedagoogika – omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsiooni lihtsate rütmipillide valmistamine;	<ul style="list-style-type: none"> – Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel – kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid – loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne – kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks – väärtustab enese ja teiste loomingut – kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus). 	
Muusikaline kirjaoskus	Astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA ₁ , SO ₁ põhinevad mudelid; JO-võti noodivältsed, paus, rütmifiguurid: Muusikalised terminid/oskussõnad	<ul style="list-style-type: none"> – tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides: astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁ põhinevad mudelid – mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist – mõistab helivältsede, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: – mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: a) <i>takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodi-pea, -vars, astmerida, astmetrepp</i> b) <i>koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent,</i> 	Matemaatika, eesti keel

		<i>orkester, helilooja, sõnade autor; c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng; d) rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult.</i>	
Õppekäigud	Õppekäigud, kontserdil, teatris ja muuseumis käimine	<ul style="list-style-type: none"> – Huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli – kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamusi suulisel või muul looval viisil. – kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara. 	Sotsiaalsed, eesti keel

Kasutatav kirjandus ja õppematerjal: **Muusikamaa. II klassi muusikaõpik ja TV** (M. Muldma, K. Aier)

3. klass	2 tundi nädalas, kokku 70 h	–	
Teema/ maht	Õppe sisu	– Õppetulemuste kirjeldus	Lõiming
Laulmine	<p>Õpilaste vokaalsete võimete arvestamine ja arendamine individuaalsel ja rühmas laulmisel (solistid, ansamblid, koor) laulude õppimine: kuulmise järgi, käemärkide abil, rütmistatud astmenoodi järgi.</p> <p>Vestlus laulu sisust, heliloojast, teksti autorist.</p> <p>Kaanonite rakendamine mitmehäälsel laulmise ettevalmistamiseks</p> <p>Relatiivne meetod – laulmine astmetrepi, käemärkide, rändnoodi, rütmistatud astmete ja noodi järgi, mudellaulude laulmine, kajamängud, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas; – mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; – laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid); – laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; – laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu koduke“ (A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tupp“, „Teele, tee, kurekesed“, „Kevadel“ (Juba linnukesed ....), „Kevadpidu“ (Elagu kõik ....). 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, keheline kasvatus
Pillimäng	Mänguoskuse omandamine keha-, rütmilise ja plaadpillidel, plokkflöödil või	– kasutab keha-, rütmilise ja plaadpillide lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato’des ning iseseisvates palades;	Eesti keel, sotsiaalsed,

	6-keelsel väikekandlel	<ul style="list-style-type: none"> – on omandanud 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides; – väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu. 	matemaatika, kehaline kasvatus
Muusika kuulamine ja muusikalugu	Kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades. Vokaal ja instrumentaalmuusika, marss, valss, polka. Eesti rahvalaul ja rahvapillid.	<ul style="list-style-type: none"> – on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus); – eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat; – eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat; – on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill); – kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara; – väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega; – seostab muusikapala selle autoritega. 	Eesti keel, sotsiaalsed, kehaline kasvatus
Muusikaline liikumine	Muusikapala meeleolu väljendamine liikumise kaudu; eesti laulu- ja ringmängud	<ul style="list-style-type: none"> – tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu – tantsib eesti laulu- ja ringmänge. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Omalooming	Esinemisjulguse ja -oskuse arendamine, muusika väljendusvahendite katsetamine erinevaid karaktereid kujutades;	<ul style="list-style-type: none"> – loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; – kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid; – loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne; – kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Muusikaline kirjaoskus	Noodiväljendused, paus, rütmifiguurid astmed, astmemudelid, JO ja RA astmerida. Muusikalised mõisted.	<ul style="list-style-type: none"> – mõistab heliväljenduste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; – tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrgus- 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus

		positsioonides, mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes; <ul style="list-style-type: none"> – õpib lauludes tundma JO- ja RA-astmerida; – mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: a) <i>meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana; b) koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor; c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, mars, polka, valss, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng; d) rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat; e) laulurepertuaariga tutvustatakse märke latern, segno, volt.</i> 	
Õppekäigud	Õppekäigud – kontserdil, teatris ja muuseumis käimine jne.	<ul style="list-style-type: none"> – kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil; – kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara. 	Eesti keel, sotsiaalsained,

Kasutatav kirjandus ja õppematerjal: **Muusikamaa. III klassi muusikaõpik ja TV** (M. Muldma, K. Aier)

II kooliaste

4. klass	2 tundi nädalas, kokku 70 h		
Teema/ maht	Õppe sisu	Õppetulemuste kirjeldus	Lõiming
Laulmine	Ühe ja kahe hääle laulmine laulab koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaalansamblites, tunnivälises tegevuses; Muusikaliste teadmiste rakendamine laulmises; kooliastme ühislaulude laulmine: Eesti hümn (Fr. Pacius),	<ul style="list-style-type: none"> – laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest, laulab koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaalansamblites, tunnivälises tegevuses; – rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; – laulab peast kooliastme ühislause 	Eesti keel, sotsiaalsained, matemaatika, kehaline kasvatus

	<p>„Mu isamaa armas“ (saksa rhvl), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rhvl); laulude õppimine kuulmise järgi, käemärkide abil, rütmistatud astmenoodi järgi; relatiivsed helikõrgused, duur- ja moll helilaad; vestlus laulu sisust, heliloojast, teksti autorist.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodi- joonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI); – duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega; 	
Pillimäng	<p>Orffi pedagoogika – kaasmängud, ostinatod, meloodilis- rütmilised improvisatsioonid; väikekandle ja plokkflöödi õpetus</p>	<ul style="list-style-type: none"> – kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinatodes; – rakendab musitseerides kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid, seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; – kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi. 	<p>Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus</p>
Muusika kuulamine ja muusikalugu	<p>Muusika väljendusvahendeid; hääleliigid ja kooriliigid; muusikainstrumentid; eesti rahvapillid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendus- vahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; – kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara; – väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega; – kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste- poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodu kohas – eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat; – on tutvunud kuuldeliselt ja visuaalselt eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill). 	<p>Eesti keel, sotsiaalsed,</p>

Muusikaline liikumine	Orffi pedagoogika; rütmi, meloodia, dünaamika ja tempo tajumine ja väljendamine liikumise kaudu.	<ul style="list-style-type: none"> – tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; – tantsib eesti laulu- ja ringmänge. 	Eesti keel, sotsiaalsed, kehaline kasvatus
Omalooming	Improviseerimine. Esinemisjulguse arendamine.	<ul style="list-style-type: none"> – Loob rütmilis-meloodilisi improviseerimisi, kaasmänge ja/või ostinatosid keha-, rütmi- ja plaadipillidel; – kasutab improviseerimises astmemudeleid; – loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulu-sõnu jne; – kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist. 	Eesti keel, sotsiaalsed, kehaline kasvatus
Muusikaline kirjaoskus	Heliväljendused ja rütmid. Kaheosaline lihtvorm.	<ul style="list-style-type: none"> – Mõistab heliväljenduste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid – muusikalistes tegevustes: – neljandiktaktimõõdus (ta, ti-ti, tai-ri, ti-ri-ti-ri, ti-ti-ri, ti-ri-ti, neljandikpaus, kaheksandikpaus, tervepaus, poolnoot, tervenoot, poolnoot punktiga, veerandnoot punktiga) – kirjalikud ja suulised – rütmiimproviseerimised kehaosade või rütmipillidega esitamisel. – Kaheosaline lihtvorm. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Õppekäigud	Huvitub oma kooli ja kodukoha kultuuri-elust ning osaleb selles.	<ul style="list-style-type: none"> – Huvitub oma kooli ja kodukoha kultuuri-elust ning osaleb selles; – arutleb ja avaldab arvamust muusika elamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; – kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus

Kasutatav kirjandus ja õppematerjal: **Muusikaõpik ja TV IV klassile** (M. Pullerits, L. Urbel)

5. klass	1 tundi nädalas, kokku 35 h		
Teema/ maht	Õppe sisu	Õppetulemuste kirjeldus	Lõiming
Laulmine	Ühe- ja kahehäälnelise laulmine a cappella ja saatena, kooris kahe- ja kolmehäälselt kooliastme ühislaulude laulmine; muusikaliste teadmiste rakendamine.	<ul style="list-style-type: none"> – laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest; – seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2; – rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; – laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsel laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), „Kas tunned maad” (J. Berad), „Kui Kungla rahvas” (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas” „Meil aiaäärne tänavas” (eesti rahvalaul) 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Pillimäng	Orffi pedagoogika – kaasmängud, ostinatod, meloodilis- rütmilised improvisatsioonid Väikekandle ja plokkflöödi õpetus	<ul style="list-style-type: none"> – kasutab keha-, rütmi- ja plaadpille kaasmängudes ja/või ostinatodes; – rakendab muusikalisi teadmisi kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõteteid, seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; – kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Muusika kuulamine ja muusikalugu	Instrumentaalmuusika, sümfooniaorkester; muusika väljendusvahendid; vokaal- ja instrumentaalmuusika; rahvamuusika. Autorikaitse.	<ul style="list-style-type: none"> – kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit; – kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; – kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas, tuntumaid Eesti koore, teab Eesti laulupidude 	Eesti keel, sotsiaalsed, kehaline kasvatus

		<p>traditsiooni;</p> <ul style="list-style-type: none"> – kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit; – tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse, oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi; – on tutvunud valikuliselt Soome, Vene, Läti, Leedu, muusikatradsioonidega ja suhtub nendesse lugupidavalt; – iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusikalist oskussõnavara; – teadvustab autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega. 	
Muusikaline liikumine	Eesti laulu- ja ringmängud. Muusikaline eneseväljendus läbi liikumise.	<ul style="list-style-type: none"> – tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; – tantsib eesti laulu- ja ringmänge; – väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Omalooming	Improvisatsioon, loovliikumine	<ul style="list-style-type: none"> – loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinatosid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; – loob tekste (regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne); – kasutab muusika karakteri ja meeolelu väljendamiseks loovliikumist. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Muusikaline kirjaoskus	Heliväljendused, rütmifiguurid, pausid. Relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused. Duur ja moll helilaad. C-a, G-e, F-d helistikud. Muusikalised oskussõnad.	<ul style="list-style-type: none"> – mõistab alljärgnevate heliväljenduste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; – mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides; – kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega); – mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähendust ning kasutab neid musitseerides; – mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus

		<p>tähendust ning kasutab neid musitseerides</p> <ul style="list-style-type: none"> – mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: <i>eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud; vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon; tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo</i> 	
Õppekäigud	Kontserdite ja muusikaetenduste külastamine	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb ja avaldab arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; – kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, keheline kasvatus

Kasutatav kirjandus ja õppematerjal: **Muusikaõpik ja TV** V klassile (H. Roos)

6. klass	1 tundi nädalas, kokku 35 tundi		
Teema/ maht	Õppe sisu	Õppetulemuste kirjeldus	Lõiming
Laulmine	Ühe- ja kahehäälnelise laulmine a cappella ja saatega, kooris kahe- ja kolme häälselt kooliastme ühislaulude laulmine muusikaliste teadmiste rakendamiseks	<ul style="list-style-type: none"> – laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest – seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2 – rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes – laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseliseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, keheline kasvatus

		<ul style="list-style-type: none"> – laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), „Kas tunned maad” (J. Berad), „Kui Kungla rahvas” (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas”, „Meil aiaäärne tänavas” (eesti rahvalaul), „Püha öö” (F. Gruber). 	
Pillimäng	Orffi pedagoogika – kaasmängud, ostinatod, meloodilis-rütmilised improvisatsioonid. Väikekandle ja plokkflöödi õpetus	<ul style="list-style-type: none"> – kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinatodes – rakendab musitseerides kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid, seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga – kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi. 	Eesti keel, sotsiaalsained, matemaatika, keheline kasvatus
Muusika kuulamine ja muusikaluga	Instrumentaalmuusika, sümfooniaorkester. Muusika väljendusvahendid. Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Rahvamuusika Autorikaitse	<ul style="list-style-type: none"> – kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi – kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas, tuntumaid Eesti koore, teab Eesti laulupidude traditsiooni – kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit – tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse, oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi – on tutvunud valikuliselt Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatradsioonidega ja suhtub nendes lugupidavalt – iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusikalist oskussõnavara – teadvustab autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega. 	Eesti keel, sotsiaalsained, matemaatika, keheline kasvatus

Muusikaline liikumine	Eesti laulu- ja ringmängud; muusikaline eneseväljendus läbi liikumise	<ul style="list-style-type: none"> – tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi – tantsib eesti laulu- ja ringmänge; – väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid. 	Eesti keel, sotsiaalsained, matemaatika, keheline kasvatus
Omalooming	Improvisatsioon, loovliikumine	<ul style="list-style-type: none"> – loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinatosid keha-, rütmi- ja plaatpillidel – loob tekste (regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne) – kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist. 	Eesti keel, sotsiaalsained, matemaatika, keheline kasvatus
Muusikaline kirjaoskus	Helivältused, rütmifiguurid, pausid; Relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused Duur ja moll helilaad; C-a, G-e, F-d helistikud; Muusikalised oskussõnad	<ul style="list-style-type: none"> – Mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes neljandiktaktimõõdus .ti-ti-ri, ti-ri-ti, ti-ti, tai-ri, ti-ri-ti-ri, ta, ta-i-ti, taa, ta-a-a, ta-a-a-a, ti; kaheksandik-,veerand-, kuueteistkümnendikpaus, poolapaus, tervepaus ja – kaheksaniktaktimõõdus: kaheksanidknoot,veerandnoot, – poolnoot, poolnoot punktiga, veerand-, kaheksandik-, poolpaus; – mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides – kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega) – mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähendust ning kasutab neid musitseerides – mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d tähendust ning kasutab neid musitseerides – mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: <i>eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud; vokaalmuusika, soololaal, koori-</i> 	Eesti keel, sotsiaalsained, matemaatika, keheline kasvatus

		<i>laul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon; tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo</i>	
Õppekäigud	Kontserdite ja muusikaetenduste külastamine	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb ja avaldab arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil – kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus

Kasutatav kirjandus ja õppematerjal: **Muusikaõpik ja TV VI klassile** (H. Roos)

III kooliaste

7. klass	1 tund nädalas kokku 35 tundi		
Teema/ maht	Õppe sisu	Õppetulemuste kirjeldus	Lõiming
Laulmine	Ühe- ja kahehäälnelise laulmine a cappella ja saatel, kooris kahe- ja kolmehäälselt; kooliastme ühislaulude, eesti ja teiste rahvaste, kaanonite laulmine; muusikaliste teadmiste rakendamine	<ul style="list-style-type: none"> – laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili, järgib häälehoiu häälemurdeperioodil – mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid laulu õppimisel – kasutab muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes – osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti – laulab eesti- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseliseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule – laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus

		meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter), „Saaremaa vals” (R. Valgre),	
Pillimäng	Orffi pedagoogika – kaasmängud, ostinatod, meloodilis-rütmilised improvisatsioonid ; Väikekandle, akustilise kitarr ja plokkflöödi õpetus	<ul style="list-style-type: none"> – kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või kuuekeelset väikekannelt kaasmängudes ja/või ostinatodes – rakendab musitseerides kitarr lihtsamaid akordmänguvõtmeid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängu – kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Muusika kuulamine ja muusikalugu	Muusika väljendusvahendid; instrumentaalmuusika; sümfooniaorkester. Vokaal- ja instrumentaalmuusika; rahvastemuusika. Autorikaitse	<ul style="list-style-type: none"> – kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust; – eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille ning elektrofone ja pillikoosseise; – teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi (sh paikkondlikke) – tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi; – on tutvunud Eesti ning valikuliselt Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt; – arutleb muusika üle muusika sõnavara kasutades, võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda seisukohti nii suuliselt kui ka kirjalikult; – tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevat kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internet). 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Muusikaline liikumine	Muusikaline eneseväljendus läbi liikumise	<ul style="list-style-type: none"> – tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid; – väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Omalooming	Improvisatsioon; loovliikumine.	– loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;	Eesti keel, sotsiaalsed,

		<ul style="list-style-type: none"> – loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või ostinatosid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; – loob tekste (regivärsse, laulusõnu jne); – väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu. 	matemaatika, kehaline kasvatus
Muusikaline kirjaoskus	Helivältused, rütmifiguurid, pausid; relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused; Duur ja moll helilaad; C-a, G-e, F-d helistikud; muusikalised oskussõnad.	<ul style="list-style-type: none"> – mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; – mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandiktaktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; – kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega; – teab helistike C-a, G-e, F-d tähendust; – mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas. <i>elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused, sümfoonia, instrumentaalkontsert</i> 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Õppekäigud	Kontserdite ja muusikaetenduste külastamine.	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb ja avaldab arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; – kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus

Kasutatav kirjandus ja õppematerjal: **Muusikaõpik VII klass** (A. Sepp, A. Skuin, K. Sepp)

8. klass	1 tund nädalas, kokku 35 tundi		
Teema/ maht	Õppe sisu	Õppetulemuste kirjeldus	Lõiming
Laulmine	Ühe- ja kahehäälnelise laulmine a cappella ja saatel, kooris kahe- ja kolmehäälselt; kooliastme ühislaulude laulmine;	– laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili, järgib häälehoiu häälemurdeperioodil;	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline

	muusikaliste teadmiste rakendamine.	<ul style="list-style-type: none"> – mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid laulu õppimisel; – kasutab muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes; – osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti; – laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; – laulab peast kooliastme ühislause: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter), „Saaremaa valss” (R. Valgre), „Kalevite kants” (P. Veebel), „Oma laulu ei leia ma üles” (V. Ojakäär). 	kasvatus
Pillimäng	Orffi pedagoogika – kaasmängud, ostinatod, meloodilis-rütmilised improvisatsioonid. Akustiline kitarr	<ul style="list-style-type: none"> – kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või kuuekeelset väikekannelt kaasmängudes ja/või ostinatodes; – rakendab musitseerides kitarr lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus; – kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Muusika kuulamine ja muusikalugu	Instrumentaalmuusika, sümfooniaorkester; muusika väljendusvahendid; vokaal- ja instrumentaalmuusika; rahvamuusika. Autorikaitse	<ul style="list-style-type: none"> – kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust; – eristab kõla ja kuju järgi keepuhk-, löök- ja klahvpille ning elektrofone ja pillikoosseis; – teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi (sh paikkondlikke); – tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi; – on tutvunud Eesti ning valikuliselt Hispaania, Põhja Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus

		<p>suhtub sellesse lugupidaval;</p> <ul style="list-style-type: none"> – arutleb muusika üle muusika sõnavara kasutades, võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda seisukohti nii suuliselt kui ka kirjalikult; – tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internet). 	
Muusikaline liikumine	Muusikaline eneseväljendus läbi liikumise	<ul style="list-style-type: none"> – tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid; – väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Omalooming	Improvisatsioon, loovliikumine	<ul style="list-style-type: none"> – loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel; – loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või ostinatosid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; – loob tekste (regivärsse, laulusõnu jne); – väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus, infotehnoloogia
Muusikaline kirjaoskus	Helivältused, rütmifiguurid, pausid; relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused; duur ja moll helilaad; C-a, G-e, F-d helistikud. Muusikalised oskussõnad.	<ul style="list-style-type: none"> – mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes – mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; – kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega; – teab helistike C-a, G-e, F-d tähendust; – teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt; – mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas. <i>elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusika-instrumentide nimetused, ooper, operett, ballett, muusikal,</i> 	

		<i>sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel, rondo, variatsioon; pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika</i>	
Õppekäigud	Kontserdite ja muusikaetenduste külastamine.	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; – kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusika oskussõnavara 	

Kasutatav kirjandus ja õppematerjal: **Muusikaõpik VIII klass** (A. Sepp, A. Skuin, K. Sepp, J. Ojakäär)

9. klass	1 tundi nädalas, kokku 35 h		
Teema/ maht	Õppe sisu	Õppetulemuste kirjeldus	Lõiming
Laulmine	Ühe- ja kahehäälnelise laulmine a cappella ja saatega, kooris kahe- ja kolmehäälselt; kooliastme ühislaulude laulmine; muusikaliste teadmiste rakendamine.	<ul style="list-style-type: none"> – laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili, järgib häälehoide häälemurdeperioodil; – mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid laulu õppimisel; – kasutab muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes; – osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti; – laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseliseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; – laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter), „Saaremaa valss” (R. Valgre), „Kalevite kants” (P. Veebel), „Oma laulu ei leia ma üles” (V. Ojakäär). 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus

Pillimäng	Orffi pedagoogika – kaasmängud, ostinatod, meloodilis- rütmilised improvisatsioonid; Akustiline kitarr, akordion	<ul style="list-style-type: none"> – kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või kuuekeelset väikekannelt kaasmängudes ja/või ostinatodes; – rakendab musitseerides kitarr lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus; – kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Muusika kuulamine ja muusikalugu	Instrumentaalmuusika, sümfooniaorkester; muusika väljendusvahendid; vokaal- ja instrumentaalmuusika; rahvastemuusika. Autorikaitse	<ul style="list-style-type: none"> – kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot; – dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust; – eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille ning elektrofone ja pillikoosseise; teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi (sh paikkondlikke); – tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi; – on tutvunud Eesti ning valikuliselt Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt; – arutleb muusika üle muusika sõnavara kasutades, võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda seisukohti nii suuliselt kui ka kirjalikult; – tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internet). 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Muusikaline liikumine	Muusikaline eneseväljendus läbi liikumise	<ul style="list-style-type: none"> – tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid; – väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Omalooming	Improvisatsioon, loovliikumine	<ul style="list-style-type: none"> – loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel; – loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või ostinatosid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; – loob tekste (regivärsse, laulusõnu jne); 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus

		<ul style="list-style-type: none"> – väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu. 	
Muusikaline kirjaoskus	<p>Helivältused, rütmifiguurid, pausid; relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused; duur ja moll helilaad; C-a, G-e, F-d helistikud; viiulivõti ja bassivõti. Muusikalised oskussõnad.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; – mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandikaktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; – kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega; – teab helistike C-a, G-e, F-d tähendust; – teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt; – mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas. <i>elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused, ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel, rondo, variatsioon; pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika.</i> 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus
Õppekäigud	Kontserdite ja muusikaetenduste külastamine	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; – kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusika oskussõnavara. 	Eesti keel, sotsiaalsed, matemaatika, kehaline kasvatus

Kasutatav kirjandus ja õppematerjal: **Muusikaõpik ja TV IX klass** (A. Skuin, K. Sepp)

6.6.4. Füüsiline õpikeskkond

Kool võimaldab järgmiste vahendite kasutamise:

- naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator,
- muusikakeskus HIFI, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel,
- klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm ja MIDI salvestusprogramm.

Kool korraldab õpet klassis, kus on võimalik kasutada rühmatööd ja liikumiseks vajalikke pindu.

Kool võimaldab instrumentariumi (Orffi instrumentarium, plokkflöödid või 6-keelsed väikekanded, akustilised kitarrid) õpilastele musitseerimiseks.

Kool võimaldab kasutada fonoteeki (CD-d, DVD-d, VHS-d).

6.7. Kunst

6.7.1. Õppe- ja kasvatuseeesmärgid

Põhikooli kunstiopetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- oskab loomingulises tegevuses, loovtöö, uurimise ja refleksiooni käigus kasutada loova
- ja kriitilise mõtlemise ning probleemi lahendamise oskusi;
- tunnetab ja arendab oma loomingulisi võimeid, väärtustab isikupära ja erinevaid
- lahendusi;
- õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid
- kunstitöid, rakendades õpitud teadmisi ja oskusi;
- eksperimenteerib mõtete, mõistete, vahendite, materjalide ning tehnikatega;
- töötab iseseisvalt ja teeb koostööd kaaslastega;
- rakendab omandatud oskusi teistes õppeainetes ja igapäevaelus;
- õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
- seostab kunsti, kultuuri, teaduse ja tehnoloogia arengut;
- mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, teadvustab kultuurilist mitmekesisust ja
- kunsti rolli ühiskonnas;
- väljendab oma arvamusi ja teadmisi suuliselt ning kirjalikult, kasutades
- (kunsti) oskussõnavara;
- tegutseb eetilisel ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades;
- mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna ning disaini näidete esteetilisi, eetilisi,
- funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
- omab ülevaadet kunsti-, disaini- ja arhitektuurivaldkonnaga seotud ametitest ja
- elukutsetest.

6.7.2. Õppeaine kirjeldus

Põhikooli kunstiopetuses omandatakse visuaalse hariduse algtõed ning arendatakse mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi ning kunstioskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises maailmas. Kunst võimaldab põhikooliõpilastel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Kunstiõpetuses kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

- uurimine ja oma ideede arendamine,
- väljendusvahendite loov rakendamine,
- teadmised visuaalkultuurist,
- mõtestamine ja refleksioon.

Osaoskuste kujundamine ja arendamine on omavahel põimunud nii õpilaste loova ning iseseisva mõtlemisoskuse arenemise kui ka uute teadmiste omandamise, kinnistamise ning praktilise loovtegevuse kaudu. Oskuste kujundamine on järjepidev protsess ja oma kogemustega seostatakse teadmisi nüüdisaegsest maailmast: kunstiajaloo ja tänapäeva kunsti seostest, ruumilise keskkonna disaini ja visuaalkultuuri arengusuundadest.

Luuakse seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega.

Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemina kui ka võtmjena ümbritseva elu mõtestamiseks, mõistmiseks ja tunnetamiseks.

Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele panevad aluse õppekäigud muuseumidesse, galeriidesse ja näitustele. Näidete valikul kunstiajaloo lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste

vahel. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ning visuaalsest kultuurist Eestis ja lähiumbruses.

6.7.3. Teemad, õppesisu ja õppetulemuste kirjeldus ning lõiming klassiti

Kunstiõpetuses on erinevad teemad lõimitud ühte tundi, mistõttu ei ole välja toodud erinevatele teemadele planeeritud tundide mahtu.

I kooliaste

1. klass	2 tundi nädalas, kokku 70 h		
Teema/	Õppe sisu	Õpitulemuste kirjeldus	Lõiming
Avastamine, ideede arendamine	Visuaalse kompositsiooni baaslemendid (joon, värv, rütm). Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis. Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine.	<ul style="list-style-type: none"> – leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned ja, valib sobiva kujutusviisi olulisema esile toomiseks; – teab, mis on põhivärvid – kasutab erinevaid joonte ja värvide rütme; – teab mõisteid: <i>asend, paigutus</i>.	Loodusõpetus, Eesti keel, Matemaatika, Muusikaõpetus
	Mänguasjade ja omameisterdatud mudelitega lavastuslikud mängud.	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi; – uurib esemete vormi ja otstarbe seoseid, arutleb ümbritseva visuaalkultuuri nähtuste üle; – teab, kes on peategelane ja kõrvaltegelane.	Loodusõpetus, Eesti keel
	Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine.	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi; – kasutab õpitud kunstimõisteid enda ja kaaslaste tööde üle arutledes (rütm, joon, paigutus, asend jne).	Eesti keel
	Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes erinevaid õpitud kunstitehnikaid ja töövõtteid.	Tehnoloogiaõpetus Loodusõpetus
	Töötamine iseseisvalt ja grupis.	<ul style="list-style-type: none"> – oskab töötada iseseisvalt ja grupis, arvestades teistega.	
Pildiline ja ruumiline väljendus	Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste kujutamine sh vabanemine stampkujunditest (päikese-neljandik, aknarist jm).	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab kahemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned.	Loodusõpetus
	Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil. Tuttavate asjade kujutamine - lilled, loomad jne (mänguasjad) nii mälu kui natuurist vaatamise alusel.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab kahemõõtmelise ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned; – esitab oma ideede erinevaid lahendusi.	Loodusõpetus, Eesti keel, Matemaatika

	Inimese vanus, amet jne, joonistamine mälu järgi.	<ul style="list-style-type: none"> – oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned; – esitab oma ideede erinevaid lahendusi. 	Loodusõpetus Elukutsetega tutvumine
	Mõisted kolmnurk, ruut, ring .ja nende kujutamine.	– õpib kahemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned.	Matemaatika
Disain ja keskkond	MÄRK Geomeetriliste kujundite erinevad tähendused.	– rakendab kahemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned.	Matemaatika, ajalugu, Kultuuriline identiteet
	Vormi ja funktsiooni seos. (Miks on ese tehtud just sellise kuju või värviga? Tuttavad esemed lähiümbrusest).	– uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid.	Tervis ja ohutus
	Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne eseme disainimisel (näiteid M. Rehepapi disainiõpikust).	– esitab oma ideede erinevaid lahendusi arvestades eseme vormi ja otstarbe seoseid.	Disaineri elukutsega tutvumine
	Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja lihtsamate makettidena.	– esitab oma ideede erinevaid lahendusi arvestades eseme vormi ja otstarbe seoseid.	Matemaatika Mesti keel
	KIRI Oma nime kujundus (portfooliol vms).	– esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga.	Eesti keel
	Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töötades.	<ul style="list-style-type: none"> – õpib end väljendama virtuaalsetes keskkondades; – esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga. 	Tehnoloogia ja innovatsioon
Meedia ja kommunikatsioon	Meediad kodus ja koolis.	– saab aru meedia võimalustest ja selle mõningatest ohtudest.	Eesti keel Keskkond ja jätkusuutlik areng
	Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustatsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video).	– tunneb olulisemaid pildilise jutustuse vorme.	Eesti keel
	Asjade tähendus pildil (näiteks loodus-materjalidest installatsiooni jäädvustamine fotona).	– rakendab oma töös fototehnikat ja esitab oma ideede erinevaid lahendusi.	Tehnoloogia ja innovatsioon

Kunstikultuur	Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.	– arutleb kunstitöödel nähtu üle ja kasutab õpitud kunstimõisteid.	Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus
	Vana ja uue võrdlemine. Kodukoha loodus-ja tehiskeskkond (ehitised).	– tunneb lähiümbruse kultuuriobjekte;	. Kultuuriline identiteet
	Eesti kunsti tutvustamine	– oskab nimetada tuntumaid Eesti kunstnikke (sh kodupaiga tuntumaid kunstnikke).	Kultuuriline identiteet
	Rahvakunsti tutvustamine (nt. rahvariided ja laulupidu)	– tunneb kodusaares rahvariideid	Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus
Materjalid, tehnikad	Kunstitehnikate ja töövõtete loominguine rakendamine ja töökoha ja materjalide otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.	– rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale; – õpib, kuidas luua ja tarbida säästvalt	Tervis ja ohutus
	MAAL Näpuvärvid , guašš,	– oskab kasutada oma töödes erinevaid kunstitehnikaid.	Maalija elukutsega tutvumine
	SKULPTUUR Plastiliin, savi jt pehmed voolimismaterjalid materjali lisamisega.	– oskab kasutada oma töödes erinevaid kunstitehnikaid	Skulptori elukutsega tutvumine
	GRAAFIKA Riipimine jt lihtsamad tehnikad.	– oskab kasutada oma töödes erinevaid kunstitehnikaid	Tehnoloogia ja innovatsioon

2. klass	1 tund nädalas, kokku 35 h		
Teema	Õppesisu	Õpitulemuste kirjeldus	Lõiming
Avastamine, ideede arendamine	Visuaalse kompositsiooni baaslemendid (joon, värv, rütm).	– leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned ja, valib sobiva kujutusviisi olulisema esile toomiseks; – teab, mis on vastand- ehk täiendvärvid ja oskab neid põhivärvidest segada; – oskab mõelda erinevaid värvide ja joonte rütme (mustrid); – teab mõisteid: <i>liikumine, kompositsioon.</i>	Loodusõpetus Muusikaõpetus

	Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi; – uurib esemete vormi ja otstarbe seoseid, arutleb ümbritseva visuaalkultuuri nähtuste üle; – teab ja eristab piltjutustuste liike. 	Eesti keel Väärtused ja kõlblus
	Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine.	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi; – kasutab õpitud kunstimõisteid enda ja kaaslaste tööde üle arutledes (milline on värv, rütm, joon, liikumine, kompositsioon, jne). 	Eesti keel Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus
	Töötamine iseseisvalt ja grupis.	<ul style="list-style-type: none"> – oskab töötada iseseisvalt ja grupis, arvestades teistega. 	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine
	Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine.	<ul style="list-style-type: none"> – leiab kujutatava kõige iseloomulikumat jooned ja, valib sobiva kujutusviisi olulisema esile toomiseks. 	Eesti keel Matemaatika
	Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes erinevaid kunstitehnikaid ja töövõtteid. 	Tehnoloogia ja innovatsioon
Pildiline ja ruumiline väljendus	<p>Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine</p> <p>ÜMBRUS kujutamine mitmel erineval moel (näit. puud, mäed, pilved) .</p> <p>ASJAD. Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil. Eseme tähtsamad tunnused.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned ja omadused; – teab mõisteid: <i>taust, vaikelu, suurusuhted</i>; – esitab oma ideede erinevaid lahendusi. 	Loodusõpetus Eesti keel Matemaatika
	INIMESED Algsed proportsioonireeglid.	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendus; – teab inimese üldiseid proportsioon; – mõisted: <i>suurusuhted ehk proportsioonid</i>. 	Loodusõpetus, Matemaatika
	GEOMEETRIA Geomeetristest kujunditest pilt.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes erinevaid kunstitehnikaid ja töövõtteid; – tutvub kaasaegse kunsti võtete ja kunstnikega (kubism, abstraksionism jne). – 	Matemaatika

Disain ja keskkond	MÄRK Liiklusmärkide keel	– tunneb olulisemaid liiklusmärke ja nende sõnumit.	Tervis ja ohutus Eesti keel
	Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne lähiümbrusest või lähikeskkonnast (Näiteid. M. Rehepapi disainiõpikust)	– esitab oma ideede erinevaid lahendusi arvestades eseme vormi ja otstarbe seoseid.	Eesti keel Tervis ja ohutus Väärtused ja kõlblus
	Vormi ja funktsiooni seos.	– uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid.	Tehnoloogiaõpetus
	Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena. (näit. lihtsamad voltimised makettide ja muude kujundite puhul);	– rakendab kahemõõtmelise ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned ja omadused.	Elukestev õpe Disaineri elukutsega tutvumine
	Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne.	– uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid.	Eesti keel Loodusõpetus Tervis ja ohutus, Matemaatika
	KIRI Dekoratiivkiri kingipakil vms.	– esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga; – mõiste: <i>dekoratsioon</i> .	Eesti keel
	Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töötades.	– õpib end väljendama virtuaalsetes keskkondades; – esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga.	Tehnoloogia ja innovatsioon
Meedia ja kommunikatsioon	Meediad kodus ja koolis.	– saab aru meedia võimalustest ja selle mõningatest ohtudest	Eesti keel, keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus
	Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video).	– rakendab oma töös fototehnikat ja esitab oma ideede erinevaid lahendusi.	Eesti keel Tehnoloogia ja innovatsioon
	Piltjutustuste kujundamine (nt foto sidumine joonistuste ja tekstiga, Näit. e-kaart ja tekst).	– esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga; – tuleb toime virtuaalses keskkonnas ja saab aru selle võimalustest.	Eesti keel, Väärtused ja kõlblus

Kunstikultuur	Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi olulised teosed.	– tunneb Eesti kultuuripärandi olulisemaid teoseid (sh kodupaiga omi).	Kultuuriline identiteet
	Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.	– arutleb kunstitöödel nähtu üle ja kasutab õpitud kunstitermineid. (joon, värv, rütm, liikumine, kompositsioon jne).	Kultuuriline identiteet, Väärtused ja kõlblus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus
	HOONED Lossid, kindlused ja mõisahooned.	– eristab Eesti kultuuripärandis olulisemaid ehitise liike. Teab lähiümbruse vastavaid hooneid.	Kultuuriline identiteet, Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus
	RAHVAKUNST Talu ja taluriistad.	– tunneb õpitud taluriistu ja teab nende otstarvet ja valmistamise materjale.	Kultuuriline identiteet, Väärtused ja kõlblus
Materjalid ja tehnikad	Kunstitehnikate ja töövõtete loominguiline rakendamine.	– rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale; – õpib, kuidas luua ja tarbida säästvalt; – mõiste: <i>aplikatsioon</i> .	Tervis ja ohutus Tehnoloogia ja innovatsioon
	Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.	– rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale; – õpib, kuidas luua ja tarbida säästvalt.	Tervis ja ohutus Elukestev õpe
	MAAL <i>tempera</i> ,	– rakendab oma töödes kahemõõtmelise kujutamise võtteid ja mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale.	Tutvub maalija tööga Elukestev õpe
	SKULPTUUR Seisvad figuurid materjali lisamisega.	– rakendab oma töödes kolmemõõtmelise kujutamise võtteid ja mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale.	Tutvub skulptori tööga Elukestev õpe
	GRAAFIKA Monotüüpia jt erinevad tõmmised.	– rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale.	Tehnoloogia ja innovatsioon Tutvub graafiku tööga Elukestev õpe

3. klass	2 tundi nädalas, kokku 70 h		
Teema	Õppesisu	Õpitulemuste kirjeldus	Lõiming
Avastamine, ideede arendamine	Visuaalse kompositsiooni baaslemendid (joon, värv, rütm).	<ul style="list-style-type: none"> – leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned ja, valib sobiva kujutusviisi olulisema esile toomiseks; – teab, mis on värviring, kuidas segada pruuni värvi põhivärvidest. Oskab värvide rahvapäraseid nimetusi (võilillekollane, tibukollane, taevasinine, meresinine jne); – oskab mõelda erinevaid värvide ja joonte rütme (mustrid); – teab mõisteid: <i>liikumine, kompositsioon</i>. 	Loodusõpetus Muusikaõpetus
	Tegelikkuse ja virtuaalsete keskkondade võrdlus.	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi; – uurib esemete vormi ja otstarbe seoseid, arutleb ümbritseva visuaalkultuuri nähtuste üle; – oskab võrrelda virtuaalseid ja tegelikke keskkondi. 	Eesti keel Teabekeskond Väärtused ja kõlblus
	Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine.	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi; – kasutab õpitud kunstimõisteid enda ja kaaslaste tööde üle arutledes (milline on värv, rütm, joon, liikumine, kompositsioon jne). 	Eesti keel Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus
	Töötamine iseseisvalt ja grupis.	<ul style="list-style-type: none"> – oskab töötada iseseisvalt ja grupis, arvestades teistega 	Elukestev õpe
	Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine.	<ul style="list-style-type: none"> – leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned ja, valib sobiva kujutusviisi olulisema esile toomiseks. 	Eesti keel Matemaatika
	Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes erinevaid kunstitehnikaid ja töövõtteid. 	Tehnoloogia ja innovatsioon
Pildiline ja ruumiline väljendus	Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine ÜMBRUS Maastik kevadel, suvel, sügisel, talvel, päeval ja öösel; ASJAD.	<ul style="list-style-type: none"> – oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned, värvid ja omadused; – teab mõisteid: <i>silmapiir, taust, vaikelu, proportsiooni</i>; – esitab oma ideede erinevaid lahendusi. 	Eesti keel Loodusõpetus Matemaatika

	Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil. Esimesed katsed kujutamisel naturist.		
	INIMESED Dünaamiline kriipsujuku liikumise kavandamine.	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi; – teab inimese üldiseid proportsioone ja liigete paiknemise kohti (puusad, põlved, küünarnukk jne); – mõisted: <i>suurussuhted</i> ehk <i>proportsioonid</i>. 	Matemaatika Loodusõpetus Kehaline kasvatus
	GEOMEETRIA Plasttaarast, karpidest loomade vm meisterdamine.	<ul style="list-style-type: none"> – kasutab kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid; – tutvub kaasaegse kunsti skulptuuridega ja kunstnikega (kubism, dadaism, prügikunst jne). 	Matemaatika Väärtused ja kõlblus Keskkond ja jätkusuutlik areng
Disain ja keskkond	MÄRK Stilisatsioon. Lihtsamad lähiümbruses kasutatavad märgid näit. voodi kujutis, nuga ja kahvel jne)	<ul style="list-style-type: none"> – märkide tähenduste keel, nende seos visuaalse kujutisega. 	Väärtused ja kõlblus
	Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne lähiümbrusest või lähikeskkonnast (M. Rehepapi disainiõpikust)	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi arvestades eseme vormi ja otstarbe seoseid; 	Eesti keel Tehnoloogiaõpetus Elukestev õpe Tervis ja ohutus
	Vormi ja funktsiooni seos.	<ul style="list-style-type: none"> – uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid; 	Tehnoloogiaõpetus
	Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena. (näit .lihtsamad voltimised makettide ja muude kujundite puhul);	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab kahemõõtmelise ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned ja omadused 	Eesti keel Tehnoloogiaõpetus Väärtus ja kõlblus
	Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne.	<ul style="list-style-type: none"> – uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid; 	Tervis ja ohutus Keskkond ja jätkusuutlik areng
	KIRI Šrifti valik vastavalt ülesandele (suured tähed, väikesed tähed, kaldkiri jne).	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga; – lihtsamate šriftidega tutvumine, Mõiste: <i>šrift</i> 	Eesti keel Teabekeskond

	Näiteks ülesanne, kus saab kasutada arvuti kirja valikut.		
	Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töötades.	<ul style="list-style-type: none"> – õpib end väljendama ja tuleb toime virtuaalsetes keskkondades; – esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga; 	Eesti keel Elukestev õpe
Meedia ja kommunikatsioon	Meediad kodus ja koolis.	<ul style="list-style-type: none"> – teadvustab meedia võimalusi ja selle mõningatest ohtudest 	Teabekeskond Eesti keel Väärtused ja kõlblus
	Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video).	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töös fototehnikat ja esitab oma ideede erinevaid lahendusi 	Eesti keel Tehnoloogia ja innovatsioon
	Uue tähenduse andmine asjadele või kujutatavale konteksti muutmisega (nt juurviljadest tegelased tervisliku toitumise-videos).	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga; – tuleb toime virtuaalses keskkonnas ja saab aru selle võimalustest. 	Väärtused ja kõlblus Eesti keel
Kunstikultuur	Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi olulised teosed.	<ul style="list-style-type: none"> – tunneb Eesti kultuuripärandi olulisemaid teoseid (sh kodupaiga omi). 	Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus
	Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb kunstitöödel nähtu üle ja kasutab õpitud kunstitermineid. (joon, värv, rütm, liikumine, kompositsioon jne). 	Kodanikualgatus
	KULTUUR Lähikonna kunstigalerii, muuseumi asukoht ja funktsioon.	<ul style="list-style-type: none"> – teab kodusaares olulisemaid kunstiobjekte ja ehitisi. Teab nende funktsiooni. 	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
	RAHVAKUNST Kindamustrid, sokisääred vms.	<ul style="list-style-type: none"> – teab ja oskab joonistada lähikonna kinda – ja sokimustreid. kasutab selgitamisel õpitud kunstitermineid (värv, joon, rütm, aplikatsioon jne). 	Kultuuriline identiteet
Materjalid ja tehnikad	Kunstitehnikate ja töövõtete loominguine rakendamine.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale; – õpib, kuidas luua ja tarbida säästvalt; 	Elukestev õpe Keskkond ja jätkusuutlik areng Tehnoloogia ja

		– mõisted: <i>aplikatsioon</i> .	innovatsioon
	Materjalide, töövahendite ja töökohta otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.	– rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale; – õpib, kuidas luua ja tarbida. säästvalt.	Keskkond ja jätkusuutlik areng
	MAAL akvarell, pastell ...	– rakendab oma töödes kahemõõtmelise kujutamise võtteid ja mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale.	Maalija elukutsega tutvumine
	SKULPTUUR Voolimine ühest tükist, ilma juurde lisamiseta.	– rakendab oma töödes kolmemõõtmelise kujutamise võtteid ja mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale.	Skulptori elukutsega tutvumine
	GRAAFIKA Papitrükk vms.	– rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale.	Tehnoloogia ja innovatsioon
	KOLLAAŽ	– rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale.	Tehnoloogia ja innovatsioon

Kasutatav kirjandus ja õppematerjal:

[Vabadus ! Loovus ! Lõiming!](#) – *Indrek Raudsepp*

Muutuv kunsti ainekava – rõhuasetused ja tähelepanekud – *Annely Köster*

[Kunstikümblus tormisel merel](#) – *Vano Allsalu*

Kunstiteose vaatamine ja analüüs kui õppevahend – *Anneli Porri*

[Visuaalsest grammatikast ja kommunikatsioonist – näiteid digitaalfotograafia vahenditega](#) – *Eve Kiiler*

[Vaatamine ja teadvustamine – fotograafia kunstihariduses](#) – *Alge Sard*

[Digitaalse kunsti õpetamisest](#) – *Piibe Piirma, Jane Suviste*

Ruum ja vorm - *Krista Aren* ([WORD](#))

[Disainiprotsessi rakendamine koolitunnis](#) – *Diana Tamm*

[Õppeprotsess kunstis](#) – *Annely Köster, Eve Kiiler, Anne Susanna Lindström, Indrek Raudsepp, Anu Tuulmets*

Kunstiõpetusest kooliastmeti - *Indrek Raudsepp* ([WORD](#))

II kooliaste

4. klass	1 tundi nädalas, kokku 35 h		
Teema	Õppesisu	Õpitulemuste kirjeldus	Lõiming
Avastamine, ideede arendamine	Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine.	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle; – visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto). 	Loodusõpetus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Väärtused ja kõlblus Elukestev õpe
	Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine.	– väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades õpitud kujutamise ja kompositsiooni võtteid.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Väärtus ja kõlblus
	Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted.	– omandab teadmised õhuperspektiivist, pildi ruumilisusest, kasutab kolmandat mõõdet.	Matemaatika
	Värv kui väljendusvahend.	<ul style="list-style-type: none"> – omandab teadmised värvide helestamise ja tumestamise, värvide pehmete üleminekute kohta; – mõisted: <i>külmad ja soojad värvid, koloriit</i>. 	Elukestev õpe Tervis ja ohutus
	Liikumise kujutamine.	– visandab ja kavandab, väljendab visuaalsete väljenditega oma teadmisi ja mõtteid.	
	Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad.	– rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video);	Eesti keel, matemaatika
	Realistlikkus ja abstraktsus kunstis.	<ul style="list-style-type: none"> – tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute ja voolude kunstiteoseid (realistlik kunst, abstraktne kunst); – võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi. 	Väärtused ja kõlblus Eesti keel
Pildiline ja ruumiline väljendus	Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Kompositsiooni tasakaal, pinged, dominant ja koloriit.	– väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid, teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni võtteid.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Matemaatika
	ÜMBRUS Erinevad majad linnas ja maal. Kujutamine natuurist. Maastik õhtul ja	– uurib erinevates keskkondades ehitatud hooneid, seostab neid nende funktsiooniga.	Matemaatika Loodusõpetus

	hommikul.		
	ASJAD. Esemete suurussuhted	– kujutab esemeid naturist ja mälu järgi arvestab nende omavahelisi proportsioone.	Matemaatika
	INIMESED Inimesed tegevuses, nägu ja meeleolu.	– kujutab inimesi liikumises ja tegevuses; – oskab kujutada nägu, arvestades selle üldiste proportsioonidega, näo proportsioonid otsevaates.	Loodusõpetus Matemaatika
	GEOMEETRIA Kubistlikus stiilis pilt..	– kasutab kujutamisel geomeetrilisi kujundeid ja kompositsiooni põhimõtteid; – tutvub kaasaegse kunstiga ja seda viljelenud Eesti kunstnikega (kubism).	Matemaatika Väärtused ja kõlblus
Disain ja keskkond	Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses.	– visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades; – kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda.	Keskkond ja jätkusuutlik areng Kodanikualgatus.
	MÄRK Liiklusmärkide analoogial põhinev uute märkide kujundamine.	– visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades; – kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda.	Keskkond ja jätkusuutlik areng
	Probleemipõhine lähteülesanne.	– kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda ja säästa loodust.	Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng
	Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena.	– arutleb enda ja teiste tööde üle; – väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid ja ideid.	Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng Tervis ja ohutus
	Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne.	– võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi ja otstarvet; – mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia).	Teabekeskond Eesti keel Matemaatika
	KIRI (Trüki-) tähtede kujundamine.	– esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga; – mõiste: <i>dekoratsioon</i> .	Eesti keel
	Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.	– õpib end väljendama ja tuleb toime virtuaalsetes keskkondades; – esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö	Tehnoloogia ja innovatsioon Eesti keel

		eesmärgiga; – kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid.	Teabekeskond
Meedia ja kommunikatsioon	Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine.	– arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle realses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid ; – kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid.	Keskond ja jätkusuutlik areng Väärtused ja kõlblus Teabekeskond Eesti keel
	Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju.	– rakendab oma töös fototehnikat ja esitab oma ideede erinevaid lahendusi.	Tehnoloogis ja innovatsioon
	Ruumilisus pildil, fotol, filmis. Inimene ja tema tegevused. Ilmastiku nähtuste jäädvustamine.	– esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga; – võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaelu tarbeesemete omadusi; – tuleb toime virtuaalses keskkonnas ja saab aru selle võimalustest; – käitub virtuaalmaailmas eetilisel.	Tehnoloogis ja innovatsioon Keskond ja jätkusuutlik areng Teabekeskond
Kunstikultuur	Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti tuntumad teosed Eestis, kultuuride iseärasused.	– teab Eesti kultuuripärandi olulisemaid teoseid ja objekte, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. Arutleb nende üle; – tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui virtuaalses kultuurikeskkonnas.	Eesti keel Väärtused ja kõlblus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Kultuuriline identiteet
	Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.	– arutleb kunstitöödel nähtu üle ja kasutab õpitud kunstitermineid. (joon, värv, rütm, liikumine, kompositsioon jne).	Eesti keel Väärtused ja kõlblus
	KULTUUR EESTI JA MAAILM Teosed, kus värvil on suurem roll (postimpressionistid, fovistid jne)	– teab kodusaares olulisemaid kunstiobjekte ja ehitisi. Teab nende funktsiooni.	Kultuuriline identiteet
	RAHVAKUNST Lilltikand (pulmatekk, mustrid)	– tunneb lilltikandeid ja teab, kus neid on tehtud ja milliste sündmuste puhul kasutatud.	Kultuuriline identiteet

Materjalid ja tehnikad	Visandamine ja kavandamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine. Digitaalsete tehnikate katsetamine.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale; – õpib, kuidas luua ja tarbida säästvalt; – mõisted: <i>aplikatsioon, visandamine (visand), kavandamine (kavand)</i>. 	Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus Keskkond ja jätkusuutlik areng
	Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale; – mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt; – õpib, kuidas luua ja tarbida säästvalt. 	Keskkond ja jätkusuutlik areng
	MAAL Akrüül jt kattevärvid.	– rakendab oma töödes kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid ja mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale.	Maalija elukutsega tutvumine
	SKULPTUUR Pehmed materjalid nt savi või saepurumass.	– rakendab oma töödes kolmemõõtmelise kujutamise võtteid ja mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale.	Skulptori elukutsega tutvumine
	GRAAFIKA Faktuurpilt, materjalitrükk. Heledusastmed värvipliiatsitega.	– rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale.	Tehnoloogia ja innovatsioon

5. klass	1 tundi nädalas, kokku 35 h		
Teema	Õppesisu	Õpitulemuste kirjeldus	Lõiming
Avastamine, ideede arendamine	Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine.	– arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle.	Loodusõpetus Eesti keel Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Väärtused ja kõlblus Elukestev õpe
	Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine.	– väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades õpitud kujutamise ja kompositsiooni võtteid;	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Väärtus ja kõlblus

		– visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto).	
	Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted.	– omandab teadmised õhuperspektiivist, pildi ruumilisusest, kasutab kolmandat mõõdet. Silmapiir.	Matemaatika
	Värv kui väljendusvahend.	– mõistab, mis on värvide kogumõju, Värviring. Põhivärvide segamine, värvide rahvapärased nimetused.	Elukestev õpe Tervis ja ohutus
	Liikumise kujutamine.	– visandab ja kavandab, väljendab visuaalsete väljenditega oma teadmisi ja mõtteid. Inimese proportsioonid.	Matemaatika, loodusteadus
	Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad.	– rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video).	Eesti keel, matemaatika
	Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid.	– tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute ja voolude kunstiteoseid (realistlik kunst, abstraktne kunst); – võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi.	Väärtused ja kõlblus Eesti keel
Pildiline ja ruumiline väljendus	Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.	– väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid, teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni võtteid.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Matemaatika
	ÜMBRUS Loodus <i>versus</i> arhitektuur (uuslinn ja puud vms).	– uurib erinevates keskkondades ehitatud hooneid, seostab neid nende funktsiooniga.	Matemaatika Loodusõpetus
	ASJAD. Ühe eseme erinevate osade suhe.	– kujutab esemeid naturist ja mälu järgi arvestab nende omavahelisi proportsioone.	Matemaatika Loodusõpetus
	INIMESED Lihtsad proportsioonireeglid, peamised näoproportsioonid.	– kujutab inimesi liikumises ja tegevuses; Väljendab emotsiooni poosiga; – oskab kujutada nägu, arvestades selle üldiste proportsioonidega, näo proportsioonid otsevaates; – tutvub inimese näo proportsioonidega, kuid muudab neid ilmekuse suurendamiseks.	Loodusõpetus Matemaatika

	<p>GEOMEETRIA Kera, silindri, tahuka kujutamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – kasutab kujutamisel geomeetrilisi kujundeid ja kompositsiooni põhimõtteid; – tutvub kaasaegse kunstiga ja seda viljelenud Eesti kunstnikega (kubism); – leiab õiged proportsioonid, geomeetrilise objekti külgede suunad ja paigutuse. 	<p>Matemaatika Väärtused ja kõlblus</p>
<p>Disain ja keskkond</p>	<p>Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades; – kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda; – leiab vormi ja funktsiooni seoseid. 	<p>Keskkond ja jätkusuutlik areng Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng</p>
	<p>MÄRK Märk kui stilisatsioon, piltkiri.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades; – kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda. 	<p>Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>
	<p>Probleemipõhine lähteülesanne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda ja säästa loodust; – uurib disainilahendusi ja leiutab ise. 	<p>Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng</p>
	<p>Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksita ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia). 	<p>Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng Tervis ja ohutus Teabekeskond Eesti keel Matemaatika</p>
	<p>KIRI Šrifti ja pildi sidumine tervikuks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga. 	<p>Eesti keel Matemaatika</p>
	<p>Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – õpib end väljendama ja tuleb toime virtuaalsetes keskkondades; – esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga; – kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid. 	<p>Tehnoloogia ja innovatsioon Eesti keel Teabekeskond</p>
<p>Meedia ja kommunikatsi</p>	<p>Kunsteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle</p>	<ul style="list-style-type: none"> – mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia); 	<p>Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>

oon	arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine.	<ul style="list-style-type: none"> – kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid; – käitub virtuaalmaailmas eetiliselt ja ohutult; – arendab analüüsioskust. 	Väärtused ja kõlblus Teabekeskond Eesti keel
	Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töös fototehnikat ja esitab oma ideede erinevaid lahendusi; – uurib disainilahendusi ja leiutab ise. 	Tehnoloogis ja innovatsioon
	Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis. Linnaruumi detailide, märkide ja kirjade kogumine (pildistamine) ja analüüsimine. Tootereklaam.	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga; – võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaelu tarbeesemete omadusi; – tuleb toime virtuaalses keskkonnas ja saab aru selle võimalustest; – käitub virtuaalmaailmas eetiliselt ja ohutult. 	Tehnoloogis ja innovatsioon Keskond ja jätkusuutlik areng Teabekeskond Eesti keel Tehnoloogiaõpetus
Kunstikultuur	Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti tuntumad teosed Eestis, kultuuride iseärasused..	<ul style="list-style-type: none"> – teab Eesti kultuuripärandi olulisemaid teoseid ja objekte, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. Arutleb nende üle; – tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui virtuaalses kultuurikeskkonnas. 	Eesti keel Väärtused ja kõlblus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Kultuuriline identiteet Ajalugu Eesti keel
	Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb kunstitöödel nähtu üle ja kasutab õpitud kunstitermineid. (joon, värv, rütm, liikumine, kompositsioon jne). 	Eesti keel Väärtused ja kõlblus
	KULTUUR EESTI JA MAAILM Konstrueeriv kunst (kubism, juugend, Art Deco ...)	<ul style="list-style-type: none"> – teab kodusaares olulisemaid kunstiobjekte ja ehitisi. Teab nende funktsiooni. 	Kultuuriline identiteet
	RAHVAKUNST Sõled, kapad, kirstud.	<ul style="list-style-type: none"> – tunneb erinevaid esemeid, nende mustreid ja teab, kus neid on tehtud ja kasutatud. 	Kultuuriline identiteet

Materjalid ja tehnikad	Visandamine ja kavandamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale; – õpib, kuidas luua ja tarbida säästvalt; – mõisted: aplikatsioon, visandamine (visand), kavandamine (kavand). 	Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus Keskkond ja jätkusuutlik areng
	Digitaalsete tehnikate katsetamine.	– rakendab oma töödes mitmekesiseid digitehnika võimalusi.	Tehnoloogia ja innovatsioon
	MAAL Monokroomne maalimine (tint jt).	– rakendab oma töödes kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid ja mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale.	Maalija elukutsega tutvumine. Loodusõpetus
	SKULPTUUR Papier-mache vms.	– rakendab oma töödes kolmemõõtmelise kujutamise võtteid ja mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale.	Skulptori elukutsega tutvumine Loodusõpetus
	GRAAFIKA Papitrukk. Mustritega pinnakatmine.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale; – visandab ja kavandab; – on valmis katsetama uusi tehnikaid, sh digitaalseid. 	Tehnoloogia ja innovatsioon

6. klass	1 tundi nädalas, kokku 35 h		
Teema	Õppesisu	Õpitulemuste kirjeldus	Lõiming
Avastamine, ideede arendamine	Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine.	– arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle;	Loodusõpetus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Väärtused ja kõlblus Elukestev õpe
	Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine.	– väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades õpitud kujutamise ja kompositsiooni võtteid;	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Väärtus ja kõlblus

		<ul style="list-style-type: none"> – visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto). 	
	Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted.	<ul style="list-style-type: none"> – omandab teadmised pildi ruumilisusest, kasutab kolmandat mõõdet. Ühe punkti perspektiiv. Tuumpunktiga tuba, tänav 	Matemaatika Loodusõpetus
	Värv kui väljendusvahend.	<ul style="list-style-type: none"> – mõistab, mis on värvide kogumõju, värvikompositsioon ja värvikooskõla. Värvide nimetused ja järjekord värviringis, monokroomne pilt, päev ja öö. 	Elukestev õpe Tervis ja ohutus
	Liikumise kujutamine.	<ul style="list-style-type: none"> – visandab ja kavandab, väljendab visuaalsete vahenditega oma teadmisi ja mõtteid. Proportsioonid liikumisel. 	Matemaatika Loodusõpetus
	Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon); – tekstuuride erinevus 	Eesti keel Matemaatika Loodusõpetus
	Sõnumite ja emotsioonide edastamine, oma tööde võrdlus kunstiajaloo näidetega.	<ul style="list-style-type: none"> – tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute ja voolude kunstiteoseid (realistlik kunst, abstraktne kunst); – võrdleb oma teoseid ja kaasaja ning mineviku kultuurinähtusi; – mõisted: figuur, karikatuur, natüürmort, siluett, staatiline, žest, kavand (eskiis, skitseerimine). 	Väärtused ja kõlblus Eesti keel Ajalugu
Pildiline ja ruumiline väljendus	Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.	<ul style="list-style-type: none"> – väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid, teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni võtteid. Ruumilisus, pildiruum. 	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Matemaatika
	ÜMBRUS Hoonete erinevused ajastute ja funktsiooni järgi. Taevas.	<ul style="list-style-type: none"> – uurib erinevates keskkondades ehitatud hooneid, seostab neid nende funktsiooniga. Uurib loodust, vaust ja varju, taeva visuaalset kujutamist, selle seost loodusnähtustega. 	Matemaatika Füüsika. loodusõpetus
	ASJAD. Pöördkehad jt mahulised esemed.	<ul style="list-style-type: none"> – kujutab esemeid naturist ja mälu järgi arvestab nende omavahelisi proportsioone; 	Matemaatika Loodusteadus

		<ul style="list-style-type: none"> – võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi. 	
	INIMESED Inimese liikumisasendid. Keha mahulisus. Pea profiilis.	<ul style="list-style-type: none"> – kujutab inimesi liikumises ja tegevuses; Oskab kujutada nägu, arvestades selle üldiste proportsioonidega, näo proportsioonid külgvaates. 	Loodusõpetus Matemaatika
	GEOMEETRIA Eseme jaotamine geomeetristeks kehadeks.	<ul style="list-style-type: none"> – kasutab kujutamisel geomeetrilisi kujundeid ja kompositsiooni põhimõtteid; – tutvub kaasaegse kunstiga ja seda viljelenud Eesti kunstnikega (kubism); – leiab õiged proportsioonid, geomeetrilise objekti külgede suunad ja paigutuse. Detaili ja terviku suhe 	Matemaatika Väärtused ja kõlblus
Disain ja keskkond	Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses.	<ul style="list-style-type: none"> – visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades; – kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda; – leiab vormi ja funktsiooni seoseid. 	Keskkond ja jätkusuutlik areng Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng
	MÄRK Märk kui sümbol (sodiaagi-märgid, leppemärgid kaardil).	<ul style="list-style-type: none"> – visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades; – arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle, kujund, märk. 	Keskkond ja jätkusuutlik areng
	Probleemipõhine lähteülesanne.	<ul style="list-style-type: none"> – kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda ja säästa loodust; – uurib disainilahendusi ja leiutab ise. 	Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng
	Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksiste ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine.	<ul style="list-style-type: none"> – mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia). 	Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng Tervis ja ohutus Teabekeskond Eesti keel Matemaatika
	KIRI Šrift varjuga, ruumiline kiri.	<ul style="list-style-type: none"> – esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga; – ruumilisuse tekitamine varjuga. – 	Eesti keel Matemaatika Loodusteadus

	Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.	<ul style="list-style-type: none"> – õpib end väljendama ja tuleb toime virtuaalsetes keskkondades; – esitab oma ideede erinevaid lahendusi, arvestades töö eesmärgiga; – kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid. 	Tehnoloogia ja innovatsioon Eesti keel Teabekeskond
Meedia ja kommunikatsioon	Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine.	<ul style="list-style-type: none"> – mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia); – kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid. – käitub virtuaalmaailmas eetiliselt ja ohutult; – arendab analüüsioskust; – arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid. 	Keskfond ja jätkusuutlik areng Väärtused ja kõlblus Teabekeskond Eesti keel
	Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töös fototehnikat ja esitab oma ideede erinevaid lahendusi; – uurib disainilahendusi ja leiutab ise. 	Tehnoloogis ja innovatsioon
	Valgus, vari ja värv objekti vormi edasi-andmisel. Vormimuutusest tulenev tähenduse muutus.	<ul style="list-style-type: none"> – väljendab visuaalsete vahenditega oma ideid, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid, sümmeetria ja peegeldus; – võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaelu tarbeesemete omadusi. 	Tehnoloogis ja innovatsioon Keskfond ja jätkusuutlik areng Teabekeskond Eesti keel Tehnoloogiaõpetus
Kunstikultuur	Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti tuntumad teosed Eestis, kultuuride iseärasused.	<ul style="list-style-type: none"> – teab Eesti kultuuripärandi olulisemaid teoseid ja objekte, uurib ja võrdleb erineva ajastu kunstiteoseid. Arutleb nende üle; – tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui virtuaalses kultuurikeskkonnas; – keskaja kunstist realismi ja sürrealismini. 	Eesti keel Ajalugu Väärtused ja kõlblus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Kultuuriline identiteet

	Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb kunstitöödel nähtu üle ja kasutab õpitud kunstitermineid. (joon, värv, rütm, liikumine, kompositsioon jne). 	Eesti keel Väärtused ja kõlblus
	KULTUUR EESTI JA MAAILM Kunst käsikäes ajalootunniga (kauged kultuurid, antiik ...)	<ul style="list-style-type: none"> – teab ajastu olulisemaid kunstiojekte ja ehitisi. Teab nende funktsiooni. Minevik, olevik, tulevik; – oskab leida eriteadaannetest infot. 	Kultuuriline identiteet Ajalugu
	RAHVAKUNST Taluarhitektuur.	<ul style="list-style-type: none"> – tunneb kodukoha ja Eestis ehitatud taluhooneid, nende arhitektuurilist omapära ja funktsiooni. 	Kultuuriline identiteet Ajalugu
Materjalid ja tehnikad	Visandamine ja kavandamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale (faktuur); – õpib, kuidas luua ja tarbida säästvalt; – mõisted: aplikatsioon, visandamine (visand), kavandamine (kavand kui kirjandi mustand). 	Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus Keskkond ja jätkusuutlik areng. Matemaatika Kirjandus
	Digitaalsete tehnikate katsetamine.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes mitmekesiseid digitehnika võimalusi. 	Tehnoloogia ja innovatsioon
	MAAL Segatehnikad.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid ja mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale; – visandab ja kavandab. 	Maalija elukutsega tutvumine.
	SKULPTUUR Materjalide kombineerimine.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes kolmemõõtmelise kujutamise võtteid ja mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale; – visandab ja kavandab 	Skulptori elukutsega tutvumine.
	GRAAFIKA Sügavtrükk, heledusnüansid mustvalges grafiidijoonistuses.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja materjale; – visandab ja kavandab; – on valmis katsetama uusi tehnikaid, sh digitaalseid. 	Tehnoloogia ja innovatsioon Graafiku elukutsega tutvumine

Kasutatav kirjandus ja õppematerjal:

[Vabadus ! Loovus ! Lõiming!](#) – *Indrek Raudsepp*

Muutuv kunsti ainekava – rõhuasetused ja tähelepanekud – *Annely Köster*

[Kunstikümblus tormisel merel](#) – *Vano Allsalu*

Kunstiteose vaatamine ja analüüs kui õppevahend – *Anneli Porri* ([WORD](#) ; [PDF](#))

[Visuaalsest grammatikast ja kommunikatsioonist – näiteid digitaalfotograafia vahenditega](#) – *Eve Kiiler*

[Vaatamine ja teadvustamine – fotograafia kunstihariduses](#) – *Alge Sard*

[Digitaalse kunsti õpetamisest](#) – *Piibe Piirma, Jane Suviste*

Ruum ja vorm - *Krista Aren* ([WORD](#))

[Disainiprotsessi rakendamine koolitunnis](#) – *Diana Tamm*

[Disainis peituvatest võimalustest](#) – *Martin Pärn*

[Õppeprotsess kunstis](#) – *Annely Köster, Eve Kiiler, Anne Susanna Lindström, Indrek Raudsepp, Anu Tuulmets*

Kunstiõpetusest kooliastmeti - *Indrek Raudsepp* ([WORD](#))

III kooliaste

7. klass	1 tundi nädalas, kokku 35 h		
Teema	Õppesisu	Õpitulemuste kirjeldus	Lõiming
Avastamine, ideede arendamine	Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine jne.	<ul style="list-style-type: none"> – analüüsib eri ajastute kunstiteoseid, enda ning kaaslaste loovtöid; – otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusi.	Loodusteadused Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Väärtused ja kõlblus Matemaatika
	Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju.	<ul style="list-style-type: none"> – esitleb enda ja kaaslaste loovtööde tulemusi ja põhjendab valikuid, tõlgendab kaaslaste loovtöid; – visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, Otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusi.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Matemaatika Eesti keel ja kirjandus Ühiskonnaõpetus Väärtus ja kõlblus
	Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).	<ul style="list-style-type: none"> – seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ja teaduse tehnoloogia arengut; – rakendab loomisel uurimisel ja kunsti ning	Matemaatika Loodusõpetus Tehnoloogia ja

		<p>visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid;</p> <ul style="list-style-type: none"> – tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab. 	<p>innovatsioon Elukestev õpe Füüsika</p>
	Tehnoloogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis.	<ul style="list-style-type: none"> – seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut. 	<p>Elukestev õpe Tervis ja ohutus Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>
	Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid, tehnika, ümbrus (kontekst), sõnum jne.	<ul style="list-style-type: none"> – analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti – nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust. 	<p>Matemaatika Loodusõpetus Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus</p>
Pildiline ja ruumiline väljendus	Teatud kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil).	<ul style="list-style-type: none"> – arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära. Hindab originaalsust. 	<p>Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Tervis ja ohutus</p>
	Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana.	<ul style="list-style-type: none"> – analüüsib eri ajastute kunstiteoseid, nende stiili nii näitusel kui klassiruumis ja õpib kasutama neid oma loovtöodes.. 	<p>Väärtused ja kõlblus</p>
	Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.	<ul style="list-style-type: none"> – katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid. 	<p>Tervis ja ohutus Elukestev õpe</p>
	ÜMBRUS Tänav, taluõu jne (maja välisdetailid).	<ul style="list-style-type: none"> – visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi; – kasutab õpitud perspektiivireegleid. 	<p>Matemaatika Füüsika. Loodusteadused</p>
	ASJAD. Ruumi kolm mõõdet.	<ul style="list-style-type: none"> – õpib kujutama ja nägema ruumi kolmemõõtmelisust. 	<p>Matemaatika Loodusteadus</p>
	INIMESED Inimene perspektiivis, pea rakursis, näo detailid.	<ul style="list-style-type: none"> – õpib kujutama inimest detailsemalt ja rakursis. 	<p>Loodusteadused Matemaatika</p>

	GEOMEETRIA Geomeetriline kujund sümbolina.	– teadvustab sümboleid ja allegooriaid läbi ajaloo;	Matemaatika Ajalugu Väärtused ja kõlblus
	Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus.	– analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus lahendus.	Tehnoloogia ja innovatsioon Loodusteadused Füüsika
	MÄRK Geomeetriliste kehade, märkide, kujundite ja värvide mitmetähenduslikkus.	– arutleb visuaalse infoga seotud sümbolite, märkide tähenduse ja vajaduse üle.	Keskkond ja jätkusuutlik areng
	Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.	– kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda ja säästa loodust; – mõistab disaini kui protsessi.	Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng Elukestev õpe
	KIRI Omalooodud šrifti kujundamine.	– esitab oma ideede erinevaid lahendusi, leiab oma isikupära.	Eesti keel Matemaatika
Meedia ja kommunikatsioon	Linnakeskkond. Tekstid linnaruumis.	– arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.	Keskkond ja jätkusuutlik areng Väärtused ja kõlblus Teabekeskond Eesti keel
	Infootsing erinevatest teabeallikatest.	– rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid.	Tehnoloogia ja innovatsioon Teabekeskond Keskkond ja jätkusuutlik areng
	Digitaalne pilditöötlus. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse.	– leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, – kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loominguga väljendusvahendeid ning kompositsiooni	Tehnoloogis ja innovatsioon Teabekeskond Ajalugu

		<p>põhimõtteid;</p> <ul style="list-style-type: none"> – käitub eetiliselt ja turvaliselt. 	
	Teose muutmine mõjusamaks peegelduse, perspektiivi, illusiooni või muu võttega.	<ul style="list-style-type: none"> – õpib perspektiivireegleid ja erinevate efektide kasutamist kunstis; – võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaelu tarbeesemete omadusi; 	Tehnoloogis ja innovatsioon Füüsika Loodusteadused
Kunstikultuur	Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid; Kunstiteoste säilitamine..	<ul style="list-style-type: none"> – teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut; – analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust. 	Väärtused ja kõlblus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Kultuuriline identiteet Eesti keel ja kirjandus Ajalugu
	Kaasaegse kunsti suunad ja teemad.	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb kunstitöodel nähtu üle ja kasutab õpitud kunstitermineid. (joon, värv, rütm, liikumine, kompositsioon jne). 	Ajalugu Väärtused ja kõlblus Elukestev õpe
	Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.	<ul style="list-style-type: none"> – teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut; – teadvustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtuste, teaduse, tehnika ja meediaga. 	Kultuuriline identiteet Ajalugu Tehnoloogis ja innovatsioon
	KULTUUR EESTI JA MAAILM Keskajast barokini.	<ul style="list-style-type: none"> – teab ajastute olulisemaid kunstiobjekte ja ehitisi. 	Kultuuriline identiteet Ajalugu
	RAHVAKUNST Käise-, vöö- jt kirjad.	<ul style="list-style-type: none"> – tunneb kodukoha ja Eesti rahvariiete mustreid ja nende tähendusi. 	Kultuuriline identiteet Ajalugu
Materjalid ja tehnikad	Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine.	<ul style="list-style-type: none"> – leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi;k – asutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise 	Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus Keskkond ja jätkusuutlik

		loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni võtteid.	areng. Matemaatika Kirjandus
	Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.	– katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.	Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus Füüsika Keemia
	MAAL Maalimine erinevatele materjalidele	– visandab, kavandab loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi.	Maalija elukutsega tutvumine.
	SKULPTUUR Paberskulptuur ilma liimita.	– visandab, kavandab loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi.	Skulptori elukutsega tutvumine.
	GRAAFIKA Trükigraafika ja värvi- ning viltpliiatsite ühendamise.	– visandab, kavandab loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi.	Tehnoloogia ja innovatsioon Graafiku elukutsega tutvumine

8. klass	1 tundi nädalas, kokku 35 h		
Teema	Õppesisu	Õpitulemuste kirjeldus	Lõiming
Avastamine, ideede arendamine	Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstrahereerimine, deformeerimine, kadreerimine jne.	– analüüsib eri ajastute kunstiteoseid, enda ning kaaslaste loovtöid; – otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusi.	Loodusteadused Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Väärtused ja kõlblus Matemaatika
	Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju.	– esitleb enda ja kaaslaste loovtööde tulemusi ja põhjendab valikuid, tõlgendab kaaslaste loovtöid; – visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusi.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Matemaatika Eesti keel ja kirjandus Ühiskonnaõpetus

			Väärtus ja kõlblus
	Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).	<ul style="list-style-type: none"> – seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ja teaduse tehnoloogia arengut; – rakendab loomisel uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid; – tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab. 	Matemaatika Loodusõpetus Tehnoloogia ja innovatsioon Elukestev õpe Füüsika
	Tehnoloogia ja kunst (värvide erinevus jne). Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis.	<ul style="list-style-type: none"> – seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut. 	Elukestev õpe Tervis ja ohutus Keskkond ja jätkusuutlik areng Tehnoloogia ja innovatsioon Keemia Füüsika
	Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina.	<ul style="list-style-type: none"> – analüüsib eri ajastute kunstiteoseid ja nende stiile nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust. 	Matemaatika Loodusõpetus Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus
Pildiline ja ruumiline väljendus	Teatud kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil).	<ul style="list-style-type: none"> – arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära. Hindab originaalsust. 	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Tervis ja ohutus
	Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana.	<ul style="list-style-type: none"> – analüüsib eri ajastute kunstiteoseid, nende stiili nii näitusel kui klassiruumis ja õpib kasutama neid oma loovtöodes. 	Väärtused ja kõlblus
	Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.	<ul style="list-style-type: none"> – katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid. 	Tervis ja ohutus Elukestev õpe
	ÜMBRUS Realistlik maastikumaal, veekogu.	<ul style="list-style-type: none"> – visandab, kavandab loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid 	Ajalugu Loodusteadused

		teostusvõimalusi. Kasutab õpitud perspektiivireegleid.	
	ASJAD. Iseseisev natüürmordi koostamine, vaatluspunkti valik.	– õpib kujutama ja nägema ruumi kolmemõõtmelisust.	Matemaatika Loodusteadus
	INIMESED Meeleolu väljendus poosiga, kiirskitseerimine.	– õpib kujutama inimest kiiresti visandades.	Loodusteadused Matemaatika
	GEOMEETRIA Kompositsiooni rajamine geomeetrilistele kujundile.	– stiliseerib, abstrahereerib, kavandab;	Matemaatika Ajalugu Väärtused ja kõlblus
Disain ja keskkond	Disaini liigid. Ergonoomika, moodulsüsteemid, sihtgrupp jt mõisted.	– analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast; – mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus lahendus.	Keskkond ja jätkusuutlik areng Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng Matemaatika
	Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus.	– analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast; – mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus lahendus.	Tehnoloogia ja innovatsioon Loodusteadused Füüsika
	MÄRK Märgi tähenduse muutus ajaloos. Firmamärk.	– arutleb visuaalse infoga seotud sümbolite, märkide tähenduse ja vajaduse üle.	Keskkond ja jätkusuutlik areng Elukestev õpe
	Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.	– kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda ja säästa loodust; – mõistab disaini kui protsessi.	Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng Elukestev õpe
	KIRI Šrift raamatus, plakatil, reklaamis vm.	– šriftide erinevused ja nõuded kirjale. Esitab oma ideede erinevaid lahendusi, leiab oma isikupära.	Eesti keel Matemaatika
	Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.	– arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.	Eesti keel Tehnoloogia ja innovatsioon Teabekeskond

Meedia ja kommunikatsioon	Linnakeskkond. Metafoorid reklaamis.	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast. 	Keskkond ja jätkusuutlik areng Väärtused ja kõlblus Teabekeskond Eesti keel
	Infootsing erinevatest teabeallikatest.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. 	Tehnoloogia ja innovatsioon Teabekeskond Keskkond ja jätkusuutlik areng
	Digitaalne pilditöötlus. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse.	<ul style="list-style-type: none"> – leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid; – käitub eetiliselt ja turvaliselt. 	Tehnoloogias ja innovatsioon Teabekeskond Ajalugu
	Korduvuse mõju. Mustrid.	<ul style="list-style-type: none"> – arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära, hindab originaalsust; – mõistab disaini kui protsessi. 	Tehnoloogias ja innovatsioon Väärtused ja kõlblus
Kunstikultuur	Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid. Kunstiteoste säilitamine.	<ul style="list-style-type: none"> – teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke; – teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut; – analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust. 	Väärtused ja kõlblus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Kultuuriline identiteet Eesti keel ja kirjandus Ajalugu
	Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed.	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb kunstitöödel nähtu üle ja kasutab õpitud kunstitermineid (joon, värv, rütm, liikumine, kompositsioon jne). 	Ajalugu Väärtused ja kõlblus Elukestev õpe
	Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.	<ul style="list-style-type: none"> – teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja 	Kultuuriline identiteet Ajalugu Tehnoloogias ja

		tehnoloogia arengut; – teadvustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtuste, teaduse, tehnika ja meediaga.	innovatsioon
	KULTUUR EESTI JA MAAILM 19. sajandi stiilid, modernism.	– teab ajastute olulisemaid kunstiobjekte ja ehitisi.	Kultuuriline identiteet Ajalugu
	RAHVAKUNST Etnograafia ja tänapäev.	– leiab ühiseid mustreid ja jooni rahvakunstis ja tänapäeva kunstis, arutleb.	Kultuuriline identiteet Ajalugu
Materjalid ja tehnikad	Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine.	– leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi; – kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni võtteid.	Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus Keskond ja jätkusuutlik areng. Matemaatika Kirjandus
	Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.	– katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.	Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus Füüsika Keemia
	MAAL Klaasimaal, fresko jms	– visandab, kavandab loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi.	Maalija elukutsega tutvumine. Tehnoloogia ja innovatsioon Füüsika Keemia
	SKULPTUUR Skulptuur „liigse” eemaldamisega (penoplast vms).	– visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi.	Skulptori elukutsega tutvumine.
	GRAAFIKA Erinevate graafikaliikide katsetused.	– visandab, kavandab loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi.	Tehnoloogia ja innovatsioon Graafiku elukutse

9. klass	1 tundi nädalas, kokku 35 h		
Teema	Õppesisu	Õpitulemuste kirjeldus	Lõiming
Avastamine, ideede arendamine	Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraheerimine, deformeerimine, kadreerimine jne.	<ul style="list-style-type: none"> – analüüsib eri ajastute kunstiteoseid, enda ning kaaslaste loovtöid; – otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusi. 	Loodusteadused Matemaatika kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Väärtused ja kõlblus
	Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju.	<ul style="list-style-type: none"> – esitleb enda ja kaaslaste loovtööde tulemusi ja põhjendab valikuid, tõlgendab kaaslaste loovtöid; – visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades; – otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusi. 	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Väärtus ja kõlblus Matemaatika Eesti keel ja kirjandus Ühiskonnaõpetus
	Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).	<ul style="list-style-type: none"> – seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ja teaduse tehnoloogia arengut; – rakendab loomisel uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid; – tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab. 	Matemaatika Loodusõpetus Tehnoloogia ja innovatsioon Elukestev õpe Füüsika
	Tehnoloogia ja kunst (värvide erinevus jne). Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis.	<ul style="list-style-type: none"> – seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut. 	Elukestev õpe Tervis ja ohutus Keskkond ja jätkusuutlik areng Tehnoloogia ja innovatsioon Keemia Füüsika

	Väljendusvahendite valik vastavalt ideele, otstarbele ja sihtgrupile.	– analüüsib eri ajastute kunstiteoseid ja nende stiile nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust.	Eesti keel ja kirjandus Ajalugu Loodusõpetus Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus
Pildiline ja ruumiline väljendus	Teatud kujutamismõtete ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil).	– arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära. Hindab originaalsust.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Tervis ja ohutus
	Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana.	– analüüsib eri ajastute kunstiteoseid, nende stiili nii näitusel kui klassiruumis ja õpib kasutama neid oma loovtöös.	Väärtused ja kõlblus
	Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.	– katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.	Tervis ja ohutus Elukestev õpe
	ÜMBRUS Loodus detailides, maja siseruum.	– visandab, kavandab loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. Kasutab õpitud perspektiivireegleid.	Ajalugu Loodusteadused Joonestamine
	ASJAD. Deformatsioon (nt kubism, ekspressionism) mõju suurendamiseks.	– õpib kujutama ja nägema ruumi kolmemõõtmelisust.	Matemaatika Loodusteadus Väärtused ja kõlblus
	INIMESED Mitu figuuri suhtlemas, käed.	– õpib kujutama inimest grupis. detailide, žestide rõhutamine. Proportsioonid liikumises.	Loodusteadused Matemaatika
	GEOMEETRIA Arhitektoonika. Moodulsüsteemid	– konstrueerib, kavandab;	Matemaatika Ajalugu Väärtused ja kõlblus
Disain ja keskkond	Disaini liigid. Ergonoomika, moodulsüsteemid, sihtgrupp jt mõisted.	– analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus lahendus.	Keskkond ja jätkusuutlik areng Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng Matemaatika
	Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus.	– analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse,	Tehnoloogia ja innovatsioon Loodusteadused

		<p>esteetilise ja eetilise seisukohast;</p> <ul style="list-style-type: none"> – mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus lahendus. 	Füüsika
	MÄRK Mäng sümbolitega, logo.	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb visuaalse infoga seotud sümbolite, märkide tähenduse ja vajaduse üle. 	Keskfond ja jätkusuutlik areng Elukestev õpe Väärtused ja kõlblus
	Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.	<ul style="list-style-type: none"> – kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda ja säästa loodust; – mõistab disaini kui protsessi. 	Kodanikualgatus ja jätkusuutlik areng Elukestev õpe
	KIRI Pidulik kiri (nt kalligraafia).	<ul style="list-style-type: none"> – šriftide erinevused ja nõuded kirjale. Esitab oma ideede erinevaid lahendusi, leiab oma isikupära. 	Eesti keel Matemaatika Joonestamine
	Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle; – hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalise seisukohast. 	Eesti keel Tehnoloogia ja innovatsioon Teabekeskond
Meedia ja kommunikatsioon	Linnakeskkond. Info linnaruumis.	<ul style="list-style-type: none"> – arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalise seisukohast. 	Keskfond ja jätkusuutlik areng Väärtused ja kõlblus Teabekeskond Eesti keel
	Infootsing erinevatest teabeallikatest.	<ul style="list-style-type: none"> – rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. 	Tehnoloogia ja innovatsioon Teabekeskond Keskfond ja jätkusuutlik areng
	Digitaalne pilditöötlus. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse.	<ul style="list-style-type: none"> – leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid; 	Tehnoloogias ja innovatsioon Teabekeskond Ajalugu

		– käitub eetiliselt ja turvaliselt.	
	Ruumilisus ja ruumilisuse illusioon (3-D efekt, stereonägemine jms).	– arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära. Hindab originaalsust; – mõistab disaini kui protsessi.	Tehnoloogis ja innovatsioon Väärtused ja kõlblus
Kunstikultuur	Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid. Kunstiteoste säilitamine.	– teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut; – analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust.	Väärtused ja kõlblus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Kultuuriline identiteet Eesti keel ja kirjandus Ajalugu
	Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed.	– arutleb kunstitöodel nähtu üle ja kasutab õpitud kunstitermineid (joon, värv, rütm, liikumine, kompositsioon jne).	Ajalugu Väärtused ja kõlblus Elukestev õpe
	Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.	– teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut; – teadvustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtuste, teaduse, tehnika ja meediaga.	Kultuuriline identiteet Ajalugu Tehnoloogis ja innovatsioon
	KULTUUR EESTI JA MAAILM Protsessuaalne kunst, kunstide süntees – tänapäev.	– teab ajastute olulisemaid kunstiobjekte ja ehitisi.	Kultuuriline identiteet Ajalugu
	RAHVAKUNST Rahvuslik ja rahvalik.	– arutleb ja analüüsib, mis on rahvusliku ja rahvaliku vahe..	Kultuuriline identiteet Ajalugu
Materjalid ja tehnikad	Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine.	– leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni võtteid.	Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus Keskkond ja jätkusuutlik areng.

			Matemaatika Kirjandus
	Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.	– katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.	Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus Füüsika Keemia
	MAAL Lahustid, lakid jt. Õlimaal. Graffiti.	– visandab, kavandab loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi; – õpib erinevaid maalimise tehnoloogiaid	Maalija elukutsega tutvumine. Tehnoloogia ja innovatsioon Füüsika Keemia
	SKULPTUUR Materjali valik lähtuvalt teemast ja soovist.	– visandab, kavandab loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid ja antud ruumi sobivaid teostusvõimalusi.	Skulptori elukutsega tutvumine.
	GRAAFIKA Graafika + kollaaž jt segatehnikad.	– visandab, kavandab loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi.	Tehnoloogia ja innovatsioon Graafiku elukutsega tutvumine

Kasutatav kirjandus ja õppematerjal:

[Vabadus ! Loovus ! Lõiming!](#) – *Indrek Raudsepp*

Muutuv kunsti ainekava – rõhuasetused ja tähelepanekud – *Annely Köster*

[Kunstikümbel tormisel merel](#) – *Vano Allsalu*

Kunstiteose vaatamine ja analüüs kui õppevahend – *Anneli Porri* ([WORD](#) ; [PDF](#))

[Visuaalsest grammatikast ja kommunikatsioonist – näiteid digitaalfotograafia vahenditega](#) – *Eve Kiiler*

[Vaatamine ja teadvustamine – fotograafia kunstihariduses](#) – *Alge Sard*

[Digitaalse kunsti õpetamisest](#) – *Piibe Piirma, Jane Suviste*

Ruum ja vorm - *Krista Aren* ([WORD](#))

[Disainiprotsessi rakendamine koolitunnis](#) – *Diana Tamm*

[Disainis peituvatest võimalustest](#) – *Martin Pärn*

[Õppeprotsess kunstis](#) – *Annely Köster, Eve Kiiler, Anne Susanna Lindström, Indrek Raudsepp, Anu Tuulmets*
Kunstiõpetusest kooliastmeti - *Indrek Raudsepp* ([WORD](#))
[Motiveeriv hindamine](#) – *Anne Susanna Lindström*

6.7.4 Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab kunstivaldkonna õppe klassis, kus on selleks vajalikud tingimused ja vahendid:

- individuaalseks ja rühmatööks vajalik pind;
- 500-luksise päevvalgusspektriga valgustus tööpinnal ning vesi/kanalisatsioon;
- reguleeritava kõrgusega molbertid või lauad koos joonistusalustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika;
- vajalikud töövahendid ja materjalid;
- kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed;
- DATA-projektori, foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri kasutamise võimalus ning internetiühendus;

Kool võimaldab kasutada tundides tahvelarvuteid.